

учасниками транспортних правовідносин, які синергетично об'єднані спільністю транспортної інфраструктури, мети транспортування вантажів та єдності їх нормативно-правового забезпечення; теоретичні, встановлення теоретичного підґрунтя врегулювання транспортних перевезень із врахуванням потреби органічного сполучення різних за правовою природою правовідносин та транспортної безпеки держави; практичних, таке врегулювання правовідносин, що виникають при перевезенні вантажів, які б максимально забезпечили економічні потреби вантажовідправника та вантажоодержувача, знизили втрати.

Ці та інші чинники з одного боку зумовлюють єдність правового регулювання відносин із перевезення вантажів, а з другого – диференціацію. Водночас особливості національного регулювання по мірі посилення економічного глобалізму та інтеграційних процесів неухильно зменшуватиметься як і зростатиме рівень комерціалізації у цій сфері.

Інтеграційні процеси посилюють роль та значення міжнародного регулювання транспортних перевезень по всім видам. Тут намітилось два напрями: 1) приведення транспортної інфраструктури до визнаних стандартів де йдеться про стан шляхів сполучення, їх розмітки, знаки руху; 2) встановлення вимог до умов договорів перевезення на основі уніфікованих правил та форм.

Такі напрями є виправданими і забезпечують єдність правозастосування та судової практики, введення логістичних схем та можливості алгоритмізації транспортних потоків та подальшого вдосконалення їх регулювання програмно-правовими засобами. Тому слугують типові форми-контракти.

УДК 347.85 (043.2)

Гелич А. О.,

к.ю.н.,

Юридичний інститут,

Національний авіаційний університет, м. Київ

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ "КОСМІЧНІ ОБ'ЄКТИ"

Державне регулювання діяльності в галузі космічних технологій до недавнього часу було спрямоване на цілковите виключен-

ня космічних об'єктів з цивільного обороту. Зміни, які відбулися в нашій країні в галузі роздержавлення економіки, можуть стосуватися космічної діяльності лише частково. Адже державний контроль в цій сфері зумовлений її надзвичайною важливістю для суспільства [2, с. 93]. Основні аспекти державного контролю в галузі космічної діяльності проявляються, в тому числі, і у встановленні особливого правового режиму космічних об'єктів за цивільним законодавством України, яке не можливе без з'ясування сутності самого поняття "космічні об'єкти".

На сьогоднішній день, чинне законодавство України не містить визначення поняття "космічний об'єкт". В науковій літературі також немає єдиного підходу до розуміння та тлумачення такого поняття, як космічний об'єкт. Перші спроби дати наукове визначення космічного об'єкту було зроблено в часи Радянського Союзу Г. П. Жуковим, який дійшов висновку, що "космічний об'єкт можна було б визначити в якості будь-якого об'єкта (або його складової частини), запущеного до космічного простору або побудованого в ньому для прямого дослідження та використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла, а також наслідки доставки туди таких об'єктів та будь-яких їх частин" [3, с. 58]. У свою чергу, М. В. Абрамова, беручи до уваги розвиток сучасного законодавства та наукової думки, прийшла до висновку, що під космічним об'єктом доцільніше розуміти "штучно створений об'єкт, що запускається в космічний простір або на небесне тіло для наукових та дослідницьких цілей, збору і передачі інформації або в інших, в т.ч. комерційних цілях, керування яким здійснюється наземним центром" [1, с. 45].

В українській науковій думці, під космічним об'єктом розуміється цілісний майновий комплекс, що складається зі споруд і технічних засобів для збирання, підготовки та запуску космічних апаратів. Космічні об'єкти складаються з: космічних апаратів для польоту в космос; технічної позиції; стартового комплексу; обслуговуючих об'єктів тощо [4, с. 108-109].

Однак, слід звернути увагу на той факт, що чинне законодавство України визначає цілісний майновий комплекс, лише як підприємство, його структурні підрозділи (цехи, виробництва, дільниці тощо), що можуть бути виділені в установленому порядку в самостійні об'єкти з подальшим складанням відповідного ба-

лансу і можуть бути зареєстровані як самостійні суб'єкти господарської діяльності.

У зв'язку з цим, не можна ототожнювати космічний об'єкт з цілісним майновим комплексом, оскільки це може призвести до непорозумінь щодо визначення правового статусу такого об'єкту цивільних правовідносин, як космічний об'єкт [6, с. 157].

Окрім того, якщо проаналізувати наукові підходи щодо визначення космічного об'єкта, то можна дійти висновку, що всі вони спрямовані на те, щоб об'єднати в понятті космічного об'єкта як характеристики, притаманні носіям, що досліджують космічний простір, так і об'єктам цивільного обігу, що можуть виступати предметом відповідних правочинів.

На сьогоднішній день в Україні діє Закон України "Про космічну діяльність" [5], який був прийнятий для урегулювання на рівні чинного законодавства України питань, щодо усіх видів діяльності, пов'язаної з дослідженням та використанням космічного простору, а також для визначення загальних правових засад щодо здійснення космічної діяльності в Україні та під юрисдикцією України поза її межами.

Закон України "Про космічну діяльність" дає визначення лише такому поняттю, як "об'єкти космічної діяльності", під якими в силу ст. 1 цього закону розуміються матеріальні предмети штучного походження, що проектується, виготовляються та експлуатуються як у космічному просторі (космічний сегмент, космічна інфраструктура), так і на поверхні Землі (наземний сегмент, наземна інфраструктура) з метою дослідження та використання космічного простору, та взагалі не згадує про таке поняття, як "космічний об'єкт".

У зв'язку з цим, не зрозуміло, чи тотожні поняття "космічний об'єкт" та "об'єкти космічної діяльності". Однозначної відповіді в чинному законодавстві України на це питання немає. При цьому, Ю. Козьяков дійшов висновку, що терміни "космічний об'єкт" та "об'єкти космічної діяльності" певною мірою тотожні [4, с. 109].

У цьому питанні можна погодитися з висновками Ю. Козьякова, оскільки як визначення об'єкта космічної діяльності, що дається в Законі України "Про космічну діяльність", так і поняття "космічний об'єкт", що сформульоване на доктринальному рівні, мають однакові витоки та спільні ознаки, оскільки характеризу-

ють ці об'єкти, як штучно створені, що проектується, виготовляються та експлуатуються як у космічному просторі, так і на поверхні Землі з метою дослідження та використання космічного простору.

Таким чином, з метою уникнення неоднозначного тлумачення терміну "космічні об'єкти", доцільно доповнити ст. 1 Закону України "Про космічну діяльність" визначенням наступного змісту: "космічні об'єкти – це об'єкти космічної діяльності, тобто матеріальні предмети штучного походження, що проектується, виготовляються та експлуатуються як у космічному просторі (космічний сегмент, космічна інфраструктура), так і на поверхні Землі (наземний сегмент, наземна інфраструктура) з метою дослідження та використання космічного простору".

Література

1. Абрамова М. В. Ипотека морских судов, воздушных судов, космических объектов : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.03 / М. В. Абрамова – М. , 2003. – 198 с.
2. Гелич Ю. О. Космічні об'єкти як об'єкти цивільних прав / Ю. О. Гелич // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 12. – С. 93-95.
3. Жуков Г. П. Правовые аспекты использования искусственных спутников для целей метеорологии и радиосвязи / Жуков Г. П., Василевская Э. Г., Лукин П. И. – М. : Наука 1970. – 173 с.
4. Козьяков Ю. Щодо окремих питань застави повітряних та морських суден, суден внутрішнього плавання, космічних об'єктів / Ю. Козьяков // Іпотека – аналіз, коментарі, практика застосування. – Х. , 2006. – С. 108-109.
5. Про космічну діяльність : Закон України від 15 листопада 1996 року № 502/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 1. – Ст. 2.
6. Рибачок В. А. Космічний об'єкт, як предмет іпотечного договору / В. А. Рибачок // Часопис Київського університету права. – 2009. – № 2. – С. 155-159.